

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "
Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijtovi hiši
štej 15.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Govor slovenskega poslanca Hermana v državnega zbora 65. seji o razpravi državnega proračuna za l. 1880.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Viši odločevajoči krogi so že naprej izrekli, da bi jim kak državopravni ropot ne bil po volji, češ, da bodo narodno-gospodarsko stanje že zboljšali brez sistemne premembe. Vendar so nekterim deželam dovolili vsaj to, da smejo sveste si biti svojih pravic. Ker pa s tako notranjo zavestjo ne bomo daleč prišli, naj jaz po domače razložim, kako bi se dali državni stroški zmanjšati in vravnati z dohodki, in da bi mi lahko bili prav tako srečni kakor smo zdaj nesrečni. Morebiti se mi bo posrečilo razviti naš program.

Znano bo že da države avstrijske in dežel avstrijskih prav za prav nikjer ni. Namesta vsega tega je le cesarstvo in nekaj kolikor toliko samostojnih kraljevin in dežel v njem, ki imajo pravico živeti same zá-se po svojih postavah in naredbah.

Tako je bila tudi moja štajarska domovina nekdanj dežela sama svoja, je imela svoje deželno pravo in bila vojvodina, še predno se je o Habsburški hiši kaj vedelo. Ali vzeli so jej njene pravice in prenesli jih na Dunaj. Slekli so jej vse dobrote oblasti in pustili jej le sitne pravice. Nasledek tega je po deželah ona dvojna uprava (gospodarstvo), državna in samostojna, ki je druga drugi na poti, in da smo prisiljeni siliti na Dunaj, da tukaj kujemo za našo deželo postave, ki bi se boljše ceneje in nagleje kovale doma v deželi.

V deželi ne gospodari več deželni knez

ali vojvoda, ampak uprava je cesarska in kraljeva, cesar vlada in gospodari s svojimi ministri, se reče z dunajsko birokracijo (kancelijsko gospodo) po svojih deželnih namestnikih Zavoljo tega dvojnega oskrbovanja dežel in kovanja postav je povsod toliko gospósk, viših in nižih, postav cela skladovnica, vse navskriž zavodov, državnih in deželnih, taka šušmarija po pisarnah in pri osebah, ta ne ve, kaj spada v njegovo področje, oni tudi ne, toliko nepotrebne pisarije, vedno se mora zbirati, posedati in voliti, da ljudstvo skoro za delo časa nima, toliko prevelikanskih, večidel praznih stroškov po občinah, okrajih, deželah in v cesarstvu, — sploh: taka kolobocija je, da že ne gospóska in ne ljudstvo več ne vé, pri čem da je, in to razjeda muzeg narodov. To gospodarstvo stane veliko, pa malo stori; to ni gospodarstvo rodovitno, uspešno, marveč razruševajoče. Res, prav na kant nas spravljajo ž njim. — Tako tudi moja štajarska domovina izserkana po dunajski politiki, stoji na robu brezna.

Providni in pravi, vestni oskrbniki navao premene način oskrbovanja ali gospodarstva, če se je pokazalo škodljivo. Tu pa velja: Držimo se sisteme, ustave, se ne sme nič premeniti. Še celó do nečloveškega izreka se spnó: „Naj se narodi navadijo ustave, če je še tako nensravna in krivična.“ Centralizem, kakoršen je razvil se ob odpadstvu in sili, da molze dežele, ta centralizem je krivica in če bi pravost kaj veljala, bi se ga ne smeli držati. Vsak dan gre na tisoče ljudi v nič, ves rod se podivjuje. Ali ni to neodpustljiva nemarnost in brezsrčnost, da se to tako pusti in leto za letom nič ne stori?

To odpraviti ste dve poti: Ali naj gre „država“ z dežel ven in cesar prepusti gospodarstvo dežel dotičnim deželnim načelnikom, kralju českemu, vojvodi štajarskemu itd., ali naj pa deželam, temu zgodovinskemu temelju cesarstva, slečejo še zadnji ostanek pravic in razbijejo jih na kose, oddelke cesarstva. Ker bi pa to zadnje težko bilo, ne bo ostalo drugega kakor to, da se deželni odbori, deželni namestniki in predsedniki, dotično dunajsko ministerstvo in dotična dunajska birokracija, — da se vso to kar izbriše in na mesto vsega tega ne postavi nič drugega ko vsaki deželi deželna vlada s svojim načelnikom, ki je najviša gospóska v deželi in odgovorna le deželnemu zboru polnooblastnemu. Deželni gospodar (cesar) imenuje po predlogu cesarske vlade deželnega načelnika, ki mora biti domačin, in po predlogu tega vso drugo deželno vlado.

Deželna vlada sestavlja vzajemno z deželnim zborom vse druge urade po deželi, ki ne bodo več „c. k.“, ampak deželni, in kateri bodo svojo plačo dobivali od dežele. Najviše vkrepe podpisuje tudi deželni načelnik. Najviši gospodar (cesar) ima okoli sebe zastopnike vsake dežele, morda tudi od več skup po enega, ta ima sedež in glas v državnem ministerstvu in je odgovoren državnemu zboru. Za skupno cesarstvo delajo dežele v izročnem jim področji, od svojih dohodkov dajo vsako leto toliko in toliko odstotkov cesarstvu. Hrvaška, ki je zdaj skoro tako vrejena, plačuje cesarstvu 55 odstotkov, a 45 jih ima zá se.

Ko bi že imeli tako domačo, povsod enako, samostojno in trdno deželno vlado, ki bi oskr-

Petelinov Janez.

Povestica iz ne še preteklih časov.

V. Na polzki poti.

(Dalje.)

Svojega sklepa se je Janez tem lajše držal, ker je že drugi dan šel z mesta za več dni, kam?

Dr. Zvitoviču, njegovemu gospodu, se je mestno odborništvo tako prileglo, da so se mu jele sline cediti po kaki viši častni službi, n. pr. po deželnem poslanstvu. V mestu pridobiti si ga ni imel upanja, ker je bilo oglašilo se že več veljavnejših mož. Mogoče pa je bilo to kje na kmetih, zato je bil že pisмено prašal pri svojih znancih, če bi bilo tu ali tam kaj upanja zá-nj, in dobil odgovor, da drugje težko, le v volilnem okraji, kjer je bil Janez doma, bi se dalo kaj napraviti, pa bi bilo treba dobrega jezika in tudi težke mošnje. Dr. Zvitovič je bil po možitvi zeló premožen in ker je tudi njegovo soprogo mikalo postati „deželni poslanki“, sta odločila nekaj stotakov za ta namen.

Kdo bo pa šel novemu poslancu pot pri-

pravljat? Kdo drugi ko Janez! Pripraven za to je, prvič je v tem okraji doma in pozna ljudi, drugič ima dober jezik in če se mu dá na pot težka mošnja, bo opravil gotovo več ko vsak drugi, ker je razen tega še popolnoma dr. Zvitovičevih načél.

Druzega dne pokliče gospod dr. svojega pisarja k sebi v sobo in ko je Janez prišel ž nje v pisarno, je vzel klobuk in odšel s poslovom od svojih tovaršev:

„Zdravi! Par dni se ne bomo videli.“

VI. Izdajica!

Ne bomo spremljali Janeza na vseh potih za dr. Zvitoviča, ker je dosti, če povemo, da je s svojo zgovornostjo in polno mošnjo veliko opravil, ker je povsod ljudi, ki se posebno zadnji ne vstavljajo. Povsod, kjer se je pokazal, je pel cvenk in teklo vino od mize in ljudje so rekli, da tak, ki ima toliko denarja, mora že tudi velik gospod biti. Sploh: Janezeva pot ni bila brez vspcha, čeravno se je farovžev ogibal.

Tako ga vidimo, ko pridrdra v Brežko vas in skoči z voza — ne pred Petelinovo hišo, ampak pred Jurjevo krčmo.

„Jej, jej, komaj sem vas še spoznal, tako gosposki ste postali!“ — ga ogovori Juri, ki je prišel po drdranji vozá privabljen s hiše. — „Bote malo k meni stopili, je li? Zdaj imam že tudi vino, pa prav dobro, boljše ko pri Petelinovih. Pa tam danes tudi ni nobenega doma.“

„Kam so pa šli?“

„Pisma delat, kaj ne veste? V nedeljo bote že obe klicani, ena z učiteljem, druga s tistim Matevžem, ki potlej na dom pride.“

Janezu pri tem sporočilu šine kri v glavo, vendar ne reče nič, ampak stopi za Jurjem v krčmo, zdaj že nekoliko čednejšo. Tam sede za mizo, natoči vina, ki ga je Juri brž prinesel, potisne kozarec temu in reče:

„Pijte, Juri meni je še prevroče.“

„Ali ste prišli zavoljo domače reči sem?“ praša Juri ko je pil.

„Ej, kaj še! Saj veš, kako je med mano in onimi. Misliš, da se bom prepiral ž njimi? Naj le delajo pisma, jaz bom pa pozneje čez vse prišel in hiša bo moja, če bom maral zá-njo; za to bo že moj doktor skrbel, ki jo tič, da malo takih.“

bovala deželna na vsak način z večjo ljubeznijo in previdnostjo, bi po nji imeli pravi deželni zbor, po njem prave postave, naglo, cenejše, nepristransko uradovanje pri vseh gospodskih, vse razmere bi bile jasnejše in boljše. S cerkvijo bi na podlagi medsebojnega spoštovanja imeli primeren mir in bi jej pustili gospodarstvo z njenim premoženjem. Druge narodnosti bi bile v svojih pravicah zavarovane po svojih razredih deželnega zbora in vlade.

Taka deželna gospodska in deželni zbor, ki bi imela toliko moči in denarja, bi zamogla pospeševati vse, kar je dobro in lepo, a zatirati vse slabo. Nepričakovano bi se povzdignilo blagostanje tam, kjer je zdaj jok in stok, cesarstvu pa, oprtemu na cvetoče, zadovoljne dežele, bi se ne bilo treba brigati za domače reči dežel, in tako bi lahko neomoteno hodilo po svojih vzvišenih potih z boljšim uspehom ko zdaj.

Tako bi se vredilo cesarstvo samostojno, in tudi dežele njegove, pred čemer je pa toliko političnih otrok strah.

Znani so mi vsi ugovori zoper tako vravnavo. Vsi skup niso vredni zavračanja. Vesel bodi vsak, kateremu ni treba skrbeti za cesarstvo!

Če bi bilo res to, da cesarstvo more vzdržati se le s tem, da s silo jemlje deželam pravice, kolje narode in kuje v spono cerkev katoliško, kakor se je do zdaj godilo v Avstriji, naj pa razpade prej ko prej!

To pa vendar ni tako. Takih reči ni treba cesarstvu, to hoče le „država“, država dunajska, da se more vzdržati v tej obliki. Le v „državi“ cvetijo kulturni boj in „čhabrus“. Le „država“ se mora ogibati zavestnih, značajnih mož, resnice in hvaležnosti. Cesarstvu se dajo lahko tuje po vojski pridobljene dežele pripeti, le „država“ ne ve kaj početi z njimi. Le če je vsa moč na enem kupu, je večidel zgubljeno že vse cesarstvo, če sovražnik vzame glavno mesto. Vse dežele skup in vsaka za se so zdaj „država.“ Saj tem deželam se pravi podedne „države“ cesarstva. Dežele so stebri cesarstva, kdor jih spodkopuje ali siabi, ni domoljub prave pameti. Dežele so najprva reč in deželni gospodar ima mesto pred cesarjem.

To je naravni red, to je tudi po pravici; pri nas pa je ravno narobe. Cesar je za cesarstvo, v deželi pa ukazuje deželni gospodar. Ta se zna ravnati po vsaki dogodbi ali navadi

posebej, cesar tega ne more. Mi smo preveč pocesarjeni.

Na Dunaji se delajo postave, davkovske, šolske, postave o plači duhovov, zdravniške, za žandarje, skupenje posestev, za ribštvo in Bog ve kake še; pri tem je bila ena naredba dražja od druge. Zdaj se snujejo tudi postave o zavarovanji, o poštnih hranilnicah, o zadavkanji posojilnic, na vrati je notarijatstvo in posilno legaliziranje, vkrepi zoper oduševstvo, navodi za službo uradnikov in celó spomenice. Da bi se vsaj s takimi rečmi ne pečala država, ki je nič ne brigajo, v ktere je ravno ona zanesla zmešnjavo, ktere zdaj koristno vravnati celó kos ni! Čemu li so deželni zbori? Ako država pod pezo svojih nalog in stroškov že skoro pojema, jej pač smejo narodi pomilovanje in hvalo na dolgu ostati in bodo tudi ostali, ker ni nihče prosil je, da bi dela in naloge narodov vzela na svoje rame.

Ni mogoče drugega ko da, po vednem tem šemenji z „državo“ zmešnjava po deželah čedalje večja postaja, naše mošnje pa so čedalje bolj prazne.

Pravijo, da je državni zbor skoval že čez 500 postav. In kako je po vsem tem z nami? Če bo skoval na te še 500 postav, pa mi ne bomo bolj trdno stali, če bomo sploh še stali pokonci. O, se ve da, če bi šlo na Dunaji le za kovanje postav in koliko jih skujejo, bi bilo vse strašno krasno. (Konec prih.)

„Tagblatt“ in „Triester Zeitung.“

Tisti, ki zidajo nemški most do Adrije, podajajo si roke. V Trstu je nekaj stotin Nemcev, njih organ pa je „Triester Zeitung“, v Ljubljani je pa „Tagblatt“ organ nekaj stotin Nemcev in nemškutarjev. Čeravno so te nemške kolonije majhne in slabe, vendar čutijo v sebi poklic, nemštvu pot oglediti do jadranskega morja in izpolniti vročo željo vseh Nemcev, namreč priklopiti Trst veliki Nemčiji, da bi se zamogla nemška jadra razpeti na sredozemskem morji. Nas Slovence hočejo kar pohoditi, ali pa germanizirati, in pionirji te za Avstrijo pogubne ideje so nemškutarji in Nemci v Ljubljani in v Trstu. Razume se po tem takem, da se „Triesterica“ silno veseli zmage nemškutarjev v Ljubljani, saj prej ko bo Kranjska ponemčena, prej bo most do Adrije narejen. Ta dva predrzna in nesramna lista

ki se potegnejo krepko zanj in skujejo postave, po katerih bo kmet postal tudi duševno sam svoj. Telesna robot je pač že odpravljena, a kaj pomaga to, če je duševna robot še, in ta se plačuje posebno duhovnikom — farjem.

Tukaj se oglasi nekaj mož, ki ugovarjajo temu, in nekako mrmranje nevolje nastane.

„Ce so drugje duhovni taki, pri nas pa niso“ — se oglasi eden.

„Vsi so si podobni“ — pritrđi Miha in nekaj njegovih pajdašev.

Ste že dve stranki in morda bi se bilo pričelo brž živahno pričkanje, a Janez prične zopet in jim govori, da je v mestu veliko vrlih možakov, katerim se kmet smili in ki so toliko učeni in veljavni, da bodo zamogli kmetu davek zmanjšati, vsakako pa bodo ustavili povišanje davka, ktero nameravajo nasprotniki ljudstva. Po tem začne govoriti o nekkih novih ljudeh, ki se „Slovence“ imenujejo in hočejo vzeti kmetu še njegov jezik ter vriniti mu svojega pol hrvaškega, nemščino, ki je tako koristna in celó po-

čakata že težko na pogin slovenskega naroda! kajti dokler v Krajini biva še čvrst Slovan, tako dolgo se ne more trditi, da bi bila tukaj nemška zemlja, da Trst stoji na nemških tleh. Zares velika je potrpežljivost Slovencev, da pusté v svoji sredi izhajati take liste, ki naravnost špekulirajo na pogin našega naroda, in ki ta proces razarodenja podpirajo z vsemi mogočimi sredstvi!

En čas so lovili podkupljive in neumne ljudi s parolo: „verfassungstreu“, zdaj so s tem potihnili, in izdali so parolo: „liberal“; pa svojega pravega imena le ne povedo in ta je: „deutsch-national“. Ni jim ne za avstrijsko ustavo, ne za liberalizem, ampak le za vničenje in ponemčenje slovenskega naroda.

Dokler so imeli avstrijsko vlado v rokah, so pritiskali na Slovence z vladnim pritiskom, in trdili, da to zahteva državni interes. Ko jim je pa vlada svojo pomoč odrekla, začeli so pomoči iskati pri pruskih bratih, in javkajo po nemških listih, da je nemštvo v nevarnosti, samo zato, ker jim ni več dovoljeno, tako brezobzirno postopati s Slovani, kakor prej. Ta gadja zalega, akoravno je v celi deželi že ob kredit prišla, in akoravno je pri zadnjih volitvah v državni zbor tako sramotno propadla, vendar ne miruje in se ne vda, ker vé, da ima zaslombo na Nemcih v „rajhu“, to jo dela tudi toliko predržno, da kljubuje celo vladi, ter se na noge postavlja in napihuje, kakor žaba v basni. Mi Slovenci pa ne smemo pozabiti, da so ljudje, ki prisežejo na „Tagblatt“ in „Triester Zeitung“, naši smrtni sovražniki, in da moramo njih vpliv povsod odbijati, in to kliko vedno in povsod preganjati s tistim orožjem, ki nam je na razpolaganje. Oni, ki imajo srce v Nemčiji, imajo trebuh vendar pri nas, slovenski groš jim je dober, in tistikrat tudi nekaj besedi slovenski znajo, čeravno jim je ta jezik v dno srca zopern.

Zdravimo se Slovenci, in ogibujmo se teh ljudi, kakor kuge, ne občujmo, ne tržimo z njimi, izključimo jih iz svoje srede, — in glejmo samo od strani, kako bodo tisti most do Adrije sozidali! Tisti dr. Kraus, „Tagblattov“ vrednik, ki se je še le pred kratkim nekod iz Nemškega doli priklatil, ima že prvo besedo v Ljubljani, se usti v konsitucionalnem društvu, in na dan volitve je po rotovžu skakal, kakor bi bila vsa Ljubljana njegova. Tako predrzni so privandrani Nemci! Kako

Po tem uvodu je Janez preskočil na pravo polje in začel Jurju pripovedovati, kaj se po svetu godi, da zdaj povsod ljudje pametni postajajo in odmetujejo farje in tiste, ki z njimi drže. Juri pač vsega ni razumil, vendar je kimal in ko je Janez rekel, naj zvečer skliče skup mož, kolikor more, da bo on dal za vino, kolikor ga bodo mogli piti, in še za smodke, kruh in meso, je bil Juri popolnoma prepričan, da je Janezeva prava, in tekel po vasi od hiše do hiše. Zvečer je bila njegova krčma do zadnjega prostora polna raznih ljudi; ker so nekteri prišli zavoljo pijače, drugi zavoljo Janeza, tretji pa z gole radovednosti, češ: „saj ni greh, če poslušamo, kaj bo Janez kvasil; če bo predebelo, pa gremo.“

Ko je dosti zbranih, prične Janez svoje delo. Hej, kako mu teče jezik gladko! Najprej bolj s tihim glasom razklada, koliko so drugje že naprej tudi kmetje. Saj je kmet tudi gospod in mora biti sam svoj, ne pa hlapec gospodi in duhovstvu, ki ga imata za to, da ob njegovih žuljih mastno in brez dela živita. Treba se izviti iz teh spon, pa tega kmet vselej sam ne more, zato se mora okleniti mož,

trebna vsakemu, kdor neče zmiraj domá za pečjo sedeti, pa spodrivajo. Sploh jim je razložil ves program nemškutarjev, a tako, kakor da bi bili najboljši ljudje.

„In glejte“ — končá navdušeno — „takih mož eden, ki se hoče z vso močjo potezati za blagor ljudstva, je tudi dr. Zvitovič, kterega v mestu vsi tako spoštujejo, da so ga v mestno starešinstvo volili. Tam je že veliko storil za svoje volilce, kaj bi storil še le v deželnem zboru!“

„Naj ga pa volijo meščani!“ — se oglasi nekdo.

„Saj bi ga tudi, gotovo“ — zatrdi Janez — „ali prišlo je več mož iz tega vašega volilnega okraja prašat ga, če bi sprejel volitev tukaj. Skonca se je branil, a ker so ga le in le prosili, rekoč, da dosedanji njih poslanec še ni nič storil zanje, se je vdal in zdaj je pripravljen sprejeti od vas poslanstvo, če ga volite.“

„Saj ne volimo samo mi“ — opomni eden — „nas je več občin skup.“

„O, drugje je vse že gotovo, to vem jaz, mislim, da bote tudi vi tako pametni, kakor

ponižen mora pa Slovenec biti, če v Gradec ali na Dunaj ali kamor pride! Če bo 20 let tam, vendar ne bo imel nobene besede, Bog obvari, če bi začel čez Nemce zabavljati! Ravno tako malo pravice ko do Ljubljane, imajo Nemci do Trsta. In vendar se tista „Triester Zeitung“ širokousti, kakor bi bil ves Trst nje, vsi Lah in Slovenci pa le „gesindel“, ki ni vreden, da bi Nemcem čevlje snažili! Radi bi tudi vedeli, kaj se ima „Triesterica“ v naše občinske zadeve mešati, in kaj njo to briga, koga mi v ljubljanski mestni zbor volimo? Saj še nismo pod Bismarkovo komando, da bi nas vsak pritepeni Prus „muštrati“ smel, in nam ukaze dajati, kako moramo voliti.

Pa ne samo „Triesterica“ se veseli nemškutarke zmage (?), ampak tudi iz Gorenjskega je dobil „Tagblatt“, kakor pravi, čestitke k tej zmagi, češ, da Gorenjci so za nemški jezik vneti, ker s Korošci občujejo. Na to bi se dalo odgovoriti, da so južni Korošci Slovenci, in če Gorenjci s koroškimi sosedi občujejo, se morajo posluževati slovenskega jezika, ne pa nemškega. Če je pa severna Koroška nemška, kdo je tega kriv, če ne brutalna germanizacija, kateri zagovornik je slovenski izdajalec Dežman in njegov list „Tagblatt“. Če bi se jim posrečilo, Gorenjce ponemčiti, potem bodo najbrž Notranjecem in Dolenjcem rekli, da se morajo zato nemški učiti, da se bodo porazumeli z Gorenjci, in kedar bodo tudi Dolenjci ponemčeni, potem pridejo Hrvatje na vrsto, vse z lepo, se ve da, in „liberal“ pa „verfassungstreu“. Pa bolje je, da gredó nemškutarji k Auerju pivo pit in solčtangeline jest, namesto da špekulirajo na tisti most do Adrije, ker ta ne bo nikoli dozidan, slovenski narod je preveč zaveden in probujen, in za njim stoji sto milijonov Slovanov!

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 12. aprila.

Državni zbor nadaljuje budgetno debato. Nemško liberalni poslanci so vsi edini v odbijanju ravnopravnosti slovanske; ob enem pa ne nehajo napadati vlado. V svojih govorih kažejo včasih velikansko nevednost o avstrijskih razmerah, ker poznajo dežele izven Dunaja le po nemških časnikih. Že zadnjič smo omenili, kako je nemški poslanec Scharschmidt trdil, da imajo Slovani že povsod narodne srednje šole, ter da uživajo popolno ravnopravnost.

so vaši sosede“ — reče Janez in se ozre po družbi; — „vaša skrb bodi toraj ta, da izberete može, ki bodo volili dr. Zvitoviča.“

„Od tod toraj piha veter?“ — se oglasi stari Potokar in pravi nekterim svojih sosedov: „Mislim, da smo dosti slišali, možje! Kdor je mojih misli, plača svoje vino in gre, kakor jaz.“

Zdaj nastane velik šunder, nekaj se jih odpravlja. Miha pa zakriči:

„Le pojte, le, vi farški hlapci, saj tako niste za našo družbo!“

„Hvaljen bodi!“ — zadoni v ta hrup miren, prijetno doneč glas izmed vrat, ki so se bila odprla, da ni tega nobeden zapazil.

Vse vtihne in kape in klobuki leté z glav, le Janez, Miha in nekteri drugi okoli njega obdržé pokrivala zabavljivo na glavi. Gospod župnik — ker ta je bil novi gost — stopi naprej in ogovori nazoče:

„Imate kako posvetovanje, je li, možjé?“

„Nekaj tacega je“ — se oglasi šetinasto Miha.

(Dalje prih.)

S takimi ljudmi se je težko prepirati, če niti dejanskega stanja ne poznajo. Plener, ki se pusti toliko hvaliti, kakošna finančna kapaciteta da je, ni vedel drugega sredstva za zboljšanje denarnega stanja, ko povišanje gruntne davka. Dokler bodo liberalni purgarski kričači, ki za kmeta nemajo srca, veliko besedo imeli, tako dolgo za kmeta ne bo bolje. Kako se neki predrzne, kaj tacega nasvetovati, ko vendar že vrabci na strehi čivkajo, da dirja kmečki stan v prepad, toliko zavolj visokih davkov, kakor zaradi tuje konkurence.

Najhujša vojska se bo pa še le vnela, kedar pride budget naučnega ministra na vrsto. Stremayr je „zbolel“, da mu ne bo treba toliko debelih požirati, Konrad pa bi tudi že rad odstopil, pa ga cesar ne pusti stran. Upamo, da bodo naši poslanci vsaj nekoliko dosegli, saj Konrad ni tako zagrizen. Če se sprejme Vošnjakova resolucija, in če se hoče Konrad nanjo ozirati, potem bomo letos vsaj v učiteljsko pripravnico dobili slovenski učni jezik.

Vlada je v sitnem položaju; nemško-liberalni poslanci jo zmerjajo in napadajo, naši pa jej tudi ne zaupajo prav, tako da ministri malo kako dobro besedo slišijo.

Skupni finančni minister, baron Hofmann, je odstavljen, in na njegovo mesto je imenovan Madjar Slavj za skupnega finančnega ministra. Ta prememba menda nima drugega pomena, ko tega, da je prišel en Madjar v skupno ministerstvo, ker prej so bili slučajno vsi trije skupni ministri Nemci. Vendar nam na misel pribaja tudi to, da je bil Hofmann glavni reditelj bosanskih zadev, in če dobi to delo zdaj Madjar Slavj, potem se je bati, da pride sčasoma vsa Bosna Madjarom v oblast. Vendar, našla bo tudi madjarska mogočnost svoje meje.

Kako krčevito in odločno branijo Madjari svojo narodnost, kaže nam zopet dogodek, da je mestni zbor v Pečuhu sklenil, da se tam in v okolici ne smejo več nemške knjige po hišah na prodaj nositi. Nemci, ki svojo kulturo na vse kraje ponujajo, našli so vendar v Madjarjih krepke nasprotnike, ki odbijajo trdno in krepko vse poskušaje mereče na ponemčenje celega jugoizhoda in cele dunavske doline. Če ne za drugo, vsaj za to moramo Madjarom hvaležni biti, da so se germanizaciji prvi zoperstavili in res tudi njeno moč zdrobili, odtrgavši nemškemu vplivu polovico države.

Vnanje države.

Najvažnejši politični dogodek so gotovo **angleške volitve**. Zmaga liberalcev je prekucnila na glavo vse kombinacije diplomatov, še Bismark menda na kaj tacega ni mislil. Bolgari so tako veseli, da kar zapored Gladstonu čestitke in adrese pošiljajo. Upajo namreč, da bo zdaj Turčije kmalo konec, ker se je Anglež ne bo več branil. Najbolj poparjeni so pa Velikonemci, tako v Berlinu, kakor na Dunaji; kajti mislili so vedno, da bo Anglija v zvezi z Nemčijo in Avstrijo prijela Ruse, ter slovanske narode za zmirom potlačila in ponižala. Ker je pa zmagal Gladstone, prijatelj slovanskih narodov, in ker se zdaj ni nadejati angleške pomoči zoper Rusa, zastala jim je kar sapa, in ne vedó, kaj povedati. Nekteri nemški listi so že mehki postali, in pišejo za to, da se mora Avstrija s Slovani sprijazniti. Kedar jim voda v grlo teče, tačas začnejo zmirom s Slovani prijazno govoriti, ker se spominjajo, kolikokrat so Slovani Avstrijo že pogina rešili! Komaj bo pa nevarnost odstranjena, brž bodo druge strune napeli, kajti „volk menja dlako, a nikdar svoje čudi.“

Najlepši sad, ki bi zamogel iz angleških

volitev dozoreti, bil bits, ko bi se **Nemčija** popolnem izolirala. Zdaj nima drugega prijatelja, ko nas, in kako malo ljubimo mi tega posiljenega zaveznika (?), tega nam pač ni treba praviti. Najbolje, da se še Avstrija od Nemčije popolnem loči, ter jo svoji osodi prepusti; naj jo nabijejo Rusi ali Francozi, čemu bomo mi Prusijane branili, ki so nam vedno sovražni bili?

Bismark je prosil, da bi smel iz službe stopiti, pa cesar Viljem je to prošnjo odbil, kakor že prej večkrat, in kakor je bilo pričakovati. Listi se edini v tem, da je Bismark s tem hotel le pritisek na cesarja narediti, le o tem se prepirajo, ali je bilo vprašanje, ki ga je k temu napotilo, notranjega ali unanjega izvora. Eni trdó, da hoče Nemčijo bolj strogo centralizirati in odstraniti vpliv manjših nemških kraljev in knezov; drugi pa menijo, da bi cesarja rad pritisnil v vojsko z Rusijo. V pogledu na angleške volitve je pač lahko verjetno, da je Bismark slabe volje.

V **Rusiji** bodo naredili postavbo, da sme Turkinja, če se dá krstiti, svojega moža zapustiti, in se s kristjanom po krščanskem zakonu omožiti. Ali bi ne bila taka postavba koristna tudi za našo Bosno?

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane 12. aprila. Naše prusomane je začelo zebsti; ta hladni veter je prišel zdaj enkrat iz Angleškega. Važnost angleških volitev presega ono kake dobljene vojske. Turčini in vsi njih prijatelji, med njimi v prvi vrsti judje in nemško-liberalci, so vsi osupnjeni. Bolgari pošiljajo Gladstonu zaupnice, videti je, kakor bi se hotela orientalna vojska z nova pričeti. Toliko je gotovo, da Angleži ne bodo z mazinec miglali, če se Bolgari zdaj vzdignejo in Turke iz Evrope spodé, ali če združjo severno Bolgarijo z Rumelijo. Naši avstrijski slovanzočrci so tako mehki postali, da je prinesla „Presse“ dolg članek, v katerem zagovarja ravnopravnost avstrijskih Slovanov, tudi „N. fr. Presse“ jadikuje, da se zdaj Turčija ne bo dala več rešiti. Vse tiste baharije, kako bodo Rusijo ugnali in ponižali, so naenkrat potihvale. S Prusijo nas tudi ne bodo mogli dolgo več strašiti, ker je pruska Nemčija zdaj sama v kleščah: Rusom se je zamerila, Angleži je ne marajo podpirati, in Avstrija si bo tudi stvar premislila, prej da gre za svojo staro sovražnico v ogenj. Če Haymerle ni popolnem v Bismarkovi vreči, potem ima zdaj najlepšo priložnost, da se z Bismarkovih rok izvije, in počne samostalno politiko, kakor se za velevlast Avstrijo spodobi.

Če se obrnemo od visoke politike k naši mali slovenski, zapazili bomo, da naši ljubljanski nemškutarji svoje zmage pri mestnih volitvah niso nič kaj veseli. Veliko število naših glasov v drugem razredu jim ne gre iz glave, in zdi se jim že samim, da so letos zadnjikrat zmagali. Če le to politično vreme ostane, potem so gotovo na suhem, zato stavijo vse svoje upanje le še na to, da se ustavovercem posreči Taaffeja vreči, in na površje povzdigniti ministerstvo Stremayrovo.

Kdor pa avstrijske razmere količkaj pozna, bo sprevidel, da strogo nemško-liberalna vlada v Avstriji ni več mogoča, če nečejo države v pogubo tirati. Ko bi Taaffe res odstopil, ima največ upanja do vlade Hohenwart s Klam-Martincem. Zato nemškutarji pač v velikih iluzijah živé, če mislijo, da bo njih pšenica še kedaj tako lepo cvetela, kakor je svoje dni. Celjski nemškutarji se tudi že za svojo

kožo bojé, in so sklenili v mestnem zboru protest zoper slovensko pripravnico v Mariboru. Upirali se bodo že še, dokler mogoče, pa njih beseda ni več tako mogočna, ko nekdanj, duh časa jih je obsodil, in s svojimi ideologičnimi frazami ne bodo ustavili teka zgodovine. Ker balkanski Slovani vsled angleških volitev bolj svobodno dihaajo, primorana je tudi Avstrija, dajati Slovanom koncesije, da se ne bodo čutili kot „schmerzenskinder“, in nasproti celemu Slovanstvu je celjski ali pa ljubljanski mestni zbor — muha, za katero se nihče brigal ne bo.

Iz Leskoveca nad Loko. 8. apr. Tako je tedaj prvi izmed nas sošolcev l. 1874 posvečenih — blaga duša Anton Rihar 5. t. m. ob 1/4 zjutraj nas zapustil in se preselil v boljšo domovino! Miló se stori človeku, kadar vidi, da premine eden njegovih dragih prijateljev, s katerim so ga vezali spomini na dolga leta težavnih študij, zdaj ko je tako rekoč komaj vživati začel sad svojega truda v zaželjenem duhovskem stanu. Res, ranjki Anton ni bil nikoli trdnega zdravja, ali mislili smo vendar, ker je poznal svojo slaboto in se tudi vedel skrbno varovati, da ga bode Gospod življenja ohranil v pomoč njegovi rodbini, v prid krščanskemu ljudstvu. Bolehal je dalj časa in gotovo mu je zadnje dni njegovega življenja lajšala le najlubeznivejša postrežba, katero je imel pri časti vrednem g. župniku v Mavčičah, kamor se je podal v upanji, da bode okreval in se oddahnil od pastirskega delovanja.

Kakor vsa Riharjeva rodbina imel je tudi on mnogo zmóžnosti za petje, glasbo, žali Bog! da mu rahle telesne moči niso dopuščale tako se izobraziti in delovati kakor je želel. Vse svoje dni se bom spominjal srečnih časov, ko smo z r. Riharjem prepevali v cerkvi in o družih priložnostih. Da je bil ranjki iskren in navdušen narodnjak, mi ni treba omenjati. Res je bil blaga duša, zmeraj bolj tih in pohleven, vem, da nikdar ni nikogar žalil, da ga ni imel sovražnika. Ko smo nekdanj kot odhajajoči iz semenišča obhajali svoje poslovilo na prijaznem Rožniku, dogovorili smo se, da se hočemo eden drugega spominjati v veselji in žalosti, da se bodemo če mogoče v desetih letih zopet sošli.

Tedaj smo tudi obljubili, da bo vsak izmed nas za tistega, ki bi se morda poprej ločil iz naše srede, opravil sv. mašo. Prvi je naš Anton! In kakor sem jaz to storil precej, ko sem zvedel žalostno vest, vem, da so tudi drugi tovarši spolnili obljubo.

Vsaj smo ga vsi ljubili ranjcega Antona! Bodi mu zemljica lahka!

Ene britke misli pa pri tem ne morem zamolčati. Naj duhoven (posebno mlajši) v svojem težavnem poslu oboli, da več ni sposoben opravljati svoje službe — kakošna osoda ga čaka! Ako ine najde prijaznega zavetja in skrbne postrežbe, kakoršno je imel r. Anton Rihar, in mu vržejo borih 200 gid. kot deficitentu, kako se bo zdravil, kako za svoj stan ohranil! Pač res za smrt preveč, za življenje premalo. To je plača sveta!

In glej! ravno takrat prišla mi je še druga žalostna vest, da je istegadne 5. t. m. še drug naš sošolec sklenil svoje mlado življenje, menda za ravno tisto boleznijo, Karol Križman, notar v Kamniku.

Bil je zelo nadarjen, in gotovo v svojem poklicu vrl narodnjak, kakoršni smo bili skoro vsi v jasni dobi dijaških let, in prepričan sem, da ga tista navdušenost za slovenstvo ni zapustila do zadnjega. Naj v miru počiva!

L. Š.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja, 12. aprila.

Danes sta govorila *Kriegsau* in *Taaffe* krepko zoper *levičarje*, potem glavna govornika *Herbst* zoper, *Čartoriski* za budget, jutri govori *poročevalec*, potem *glasujemo*.

Razne reči.

— V sredo popoldne je občni zbor Slov. Matice.

— Meterska mera v Rusiji. V Rusiji mislijo tudi metersko mero vpeljati, in je sestavljena že komisija, ki se ima s to stvarjo pečati. Tako bodo počasi vse evropske države vpeljale to mero, kar je gotovo dobro za medsebojni promet in za kupčijo, ker prihrani veliko računa in prekladanja iz ene mere na drugo.

— Zgubljena stava. Grof Greppi je stavil s knezom Belmonte 10.000 frankov, da pride s štirimi konji v 24 urah iz Rima v Napolje. On je stavo zgubil, ker mu je en konj opešal, in 15 kilometrov pred Napoljem zgrudil se na tla. Lahko bi bil še s 3 konji o pravem času prišel v Napolje, pa stava je rekla, da mora z vsemi štirimi konji priti, in tako je moral izplačati deset tisoč frankov, kateri so se med reveže razdelili.

— Mala loterija nabere denarjev vsako leto čez osem milijonov goldinarjev. Poprek en človek stavi 18 kr. na enkrat. Na 100 ljudi pride 494 stav, tedaj vsak človek poprek 5krat na leto stavi. Če se pomisli, koliko je otrok in takih, ki nikoli ne stavijo, potem si je lahko misliti, kolikokrat morajo nekteri staviti, da pride na vsacega človeka 5 stav v letu. 100 ljudi zastavi poprek 91 gl., a vleče dobčka 49 gid., tedaj ostane cesarju 42 gid. dobička pri 100 ljudeh.

Eksekutivne dražbe.

19. aprila. Janez Javornik (3) v Ljubljani (4000); Grajščina Kostel (3) v Ljubljani; Jaka Bregar (1) iz Srednje vasi (627) v Kranji.

20. aprila. Jera Svet (3) iz Dolenje vasi (690) v Logatcu; Ana Draksler (1) iz Šenčurja (871) v Kranji; Jan Morel (1) iz gorenje Košane (2823) v Postojni; Frane Trenta (1) iz Nadanjskega sela (922) v Postojni; Anton Vadnu (iz Slavine) (250) v Postojni.

21. aprila. Miha Prah (3) iz Vrhovske vasi (208) v Kostanjevici; Grga Fajfar (1) iz Zgoše (2938) v Radolici; Franc Zadnikar (2) iz Dobrove (1999) v Ljubljani; Jan Prim (3) iz Iške vasi (1814) v Ljubljani; Anton Andlovič (1) iz Lozice (3613) v Vipavi; Janez Kokrič (1) iz Brezovice (700) v Kostanjevici.

Umrli so:

31. suš. Avgust Baltazar, jetnik, 29 l., za jetiko; Franc Zotler, delavec, 51 l., za pljučnico; Neža Koči, gostačka, 60 l., za vodenico.

31. sušca. Lena Cerar, gostačka, 60 l., za putiko; Matija Naglič, delavec, 24 l., se je poškodoval.

Za slovensko mladino

se priporočajo:

Izgledi bogoljubnih otrok, spisal A. Kržič I. in II. del à 30 kr., vezano 40 kr.

Izmed teh še posebej:

Jerica Jugovic 5 kr.
Sveta Germana 8 kr.

Dobivajo se v katol. bukvarni in pri založniku Ant. Kržiču, katehetu nunskih šol.

Homeopatične pastilje.

Podpisani javljam, da imam v moji zalogi prav lepe homeopatične pastilje, zaradi katerih se vsim p. n. čitateljem, ki omenjene pastilje potrebujejo, vljudno priporočam

France Šumi

(2) Kongresni trg. 13 v Ljubljani.

Zoper

protin in putiko
je dobro zdravilo zelišna voda, ki se imenuje
basorin,

ki je potrjena od cesarja, in jo izdeluje

Franc Wilhelm,
lekar v Neunkirchen.

To zdravilo so zdravniki pregledali in potem je dobilo od cesarja Franca Jožefa I. posebne pravice. S to vodo se mora človek od zunaj trdo pomazati (poribati), ter ima moč, da trganje ustavi, kri pomiri, bolečine utiši, ter je dobro zdravilo zoper slabe živce, zoper slabost in bolečine v udih, zoper protin, trganje, putiko, glavobol, omotico, bučenje v ušesih, bolečine v križu, zoper slabe in utrujene noge, (posebno dobro za gojzdarje, vojake); tudi če človeka v straneh bode, če ga trga v nogah, in enakih bolečinah je ta voda dobra za mazanje.

Flašica z zdravniškim navodom in z zavitkom vred velja 1 gl. 20 kr.

Na prodaj jo ima (9)

Peter Lassnik v Ljubljani.

V Avstro-Ogerski, Nemčiji, Franciji, Angliji Rumuniji, Španiji, Holandiji in Portugalski varovani

Wilhelmov

čaj za čiščenje krvi proti protinu in putiko
je edino pomagatno
spomladansko zdravilo.

XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXX
Dovoljeno od	Poskušeno	Vsed patenta
ces kancelije	in	Nj. velič se
Dunaj	za dobro	ne sme ponarjati.
7. junija	spoznano.	Dunaj 12. maja
1858.		1858.
XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXX

Ta čaj očisti ves život, on preišče celo telo in vse bolezni iz njega prežene.

Za zmirom ozdravi protin, putiko, trganje, odprte rane in zastarele bolezni v nogah, spolske bolezni, kraste, gobe, lešaje na životu in v licu, in sifilitične hule.

Posebno dober je pri bolnih jetrih, pri hemoroidah, pri rumenici, okrepa slabe žile, odpravi bolečine v rokah in nogah, v želodcu, zaprtje v spodnjem telesu, polneije, tok pri ženskah itd.

Bolezni, kakor škrofeljne, hule in enake odpravijo se hitro in dobro, če se ta čaj skoz več časa pije, ker ima to moč, da vse rezveže, in na vodo žene.

Pravega izdeluje le

Franc Wilhelm, v Neunkirchen pri Dunaju.

En zavitek, na 8 kosov razdeljen, po zdravniškem ukazu pripravljen, z navodom v raznih jezikih, velja 1 gl. in 10 kr. za zavoj.

Svarilo. Varovani se je ponarejenih reči. In zmirom se mora zahtevati „Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin“, ker se izdeluje več takih ponarejenih čajev zoper protin in putiko, pred katerimi vsacega svarimo.

Pravi Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin in putiko imajo na prodaj:

Peter Lassnik v Ljubljani,

Anton Leban, lekar v Postojni, Karl Šavnik, lekar v Kranji, Fr. Wacha, lekar v Metliki, Dom-Rizzoli, lekar v Novem mestu.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.